Wokół Konfiguracji Böröczky'ego

Jakub Kabat

Instytut Matematyki
Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

12 stycznia 2018

Twierdzenie (Pappus, IV wiek)

Niech $\{A, B, C\}$ oraz $\{D, E, F\}$ będą zbiorami współliniowych i parami różnych punktów na płaszczyźnie rzutowej. Wówczas punkty przecięcia X, Y, Z par prostych AF oraz BE, AG oraz CE, BG oraz CF są współliniowe.

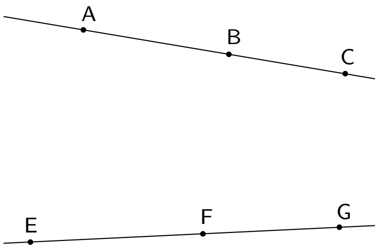

Twierdzenie (Pappus, IV wiek)

Niech $\{A, B, C\}$ *oraz* $\{D, E, F\}$ *będą zbiorami współliniowych i parami różnych punktów na płaszczyźnie rzutowej. Wówczas punkty przecięcia* X, Y, Z *par prostych* AF *oraz* BE, AG *oraz* CE, BG *oraz* CF *są współliniowe.*

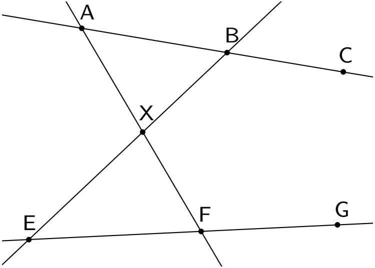

Twierdzenie (Pappus, IV wiek)

Niech $\{A, B, C\}$ oraz $\{D, E, F\}$ będą zbiorami współliniowych i parami różnych punktów na płaszczyźnie rzutowej. Wówczas punkty przecięcia X, Y, Z par prostych AF oraz BE, AG oraz CE, BG oraz CF są współliniowe.

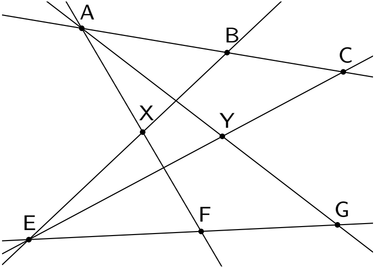

Twierdzenie (Pappus, IV wiek)

Niech $\{A, B, C\}$ oraz $\{D, E, F\}$ będą zbiorami współliniowych i parami różnych punktów na płaszczyźnie rzutowej. Wówczas punkty przecięcia X, Y, Z par prostych AF oraz BE, AG oraz CE, BG oraz CF są współliniowe.

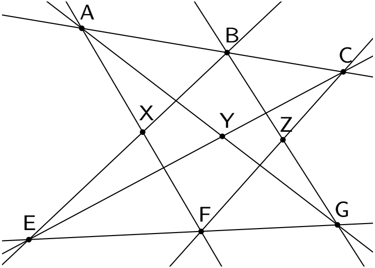

Twierdzenie (Pappus, IV wiek)

Niech $\{A, B, C\}$ oraz $\{D, E, F\}$ będą zbiorami współliniowych i parami różnych punktów na płaszczyźnie rzutowej. Wówczas punkty przecięcia X, Y, Z par prostych AF oraz BE, AG oraz CE, BG oraz CF są współliniowe.

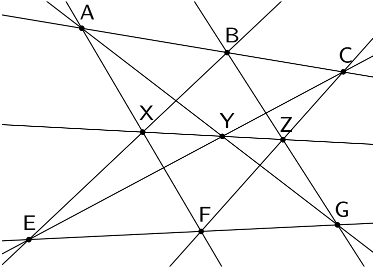

Pytanie (Sylvester)

Czy istnieje taka konfiguracja prostych na płaszczyźnie rzutowej, że przez każdy punkt przecięcia dwóch prostych, przechodzi trzecia prosta?

Pytanie (Sylvester)

Czy istnieje taka konfiguracja prostych na płaszczyźnie rzutowej, że przez każdy punkt przecięcia dwóch prostych, przechodzi trzecia prosta?

Uwaga

Taka sytuacja zachodzi dla trzech prostych w jednym pęku.

Twierdzenie (Sylvester - Gallai, 1945)

*Rozważmy $s \geqslant 1$ prostych na **rzeczywistej** płaszczyźnie rzutowej. Wówczas prawdziwy jest dokładnie jeden z wymienionych warunków:*

(1) *wszystkie proste przechodzą przez 1 punkt (są współpękowe);*

(2) *istnieje punkt, przez który przechodzą dokładnie dwie proste.*

Twierdzenie (Sylvester - Gallai, 1945)

Rozważmy $s \geqslant 1$ prostych na ***rzeczywistej*** *płaszczyźnie rzutowej. Wówczas prawdziwy jest dokładnie jeden z wymienionych warunków:*

(1) *wszystkie proste przechodzą przez 1 punkt (są współpękowe);*

(2) *istnieje punkt, przez który przechodzą dokładnie dwie proste.*

Pytanie

Ile jest takich punktów, przez które przechodzą dokładnie dwie proste?

Twierdzenie (Green - Tao, 2013)

Przypuśćmy, że $\mathcal{L}$ jest zbiorem s niewspółpękowych prostych na rzeczywistej płaszczyźnie rzutowej. Dla s odpowiednio dużego istnieje co najmniej $\frac{s}{2}$ punktów, w których przecinają się dokładnie dwie proste.

Twierdzenie (Green - Tao, 2013)

Przypuśćmy, że $\mathcal{L}$ jest zbiorem s niewspółpękowych prostych na rzeczywistej płaszczyźnie rzutowej. Dla s odpowiednio dużego istnieje co najmniej $\frac{s}{2}$ punktów, w których przecinają się dokładnie dwie proste.

Pytanie

Na ile istotne jest założenie, że rozważana jest płaszczyzna rzeczywista?

Konfiguracja dualna do konfiguracji Hessego na zespolonej płaszczyźnie rzutowej

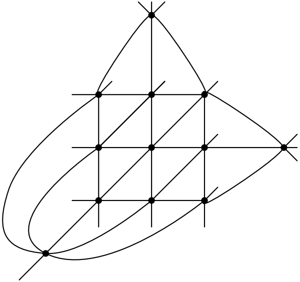

Na mocy twierdzenia Sylvestera-Gallai, konfiguracja ta nie może być zrealizowana nad ciałem liczb rzeczywistych – przez każdy z 12 punktów przechodzą 3 proste.

Ideały punktów

Niech $P = (p : q : r)$ będzie punktem na płaszczyźnie rzutowej. Wtedy ideał jednorodny

$$I(P) = (py - qx, pz - rx, qz - ry) \subset \mathbb{K}[x, y, z]$$

zawiera wszystkie wielomiany znikające w punkcie P.

Ideały punktów

Niech $P = (p : q : r)$ będzie punktem na płaszczyźnie rzutowej. Wtedy ideał jednorodny

$$I(P) = (py - qx, pz - rx, qz - ry) \subset \mathbb{K}[x, y, z]$$

zawiera wszystkie wielomiany znikające w punkcie P.

Lemat

Dla układu punktów $P_1, \ldots, P_k$ ideał

$$I = I(P_1) \cap \ldots \cap I(P_k)$$

zawiera wszystkie wielomiany znikające w każdym z punktów $P_1, \ldots, P_k$.

Potęga symboliczna i problem zawierania

Niech m bedzie liczbą naturalną i niech $P_1, \ldots, P_k$ będzie zbiorem punktów. Zbiór wszystkich wielomianów znikających w każdym z punktów $P_1, \ldots, P_k$ do rzędu m tworzy ideał, który oznaczamy $I^{(m)}$ i nazywamy m-tą potęgą symboliczną ideału $I = I(P_1) \cap \ldots \cap I(P_k)$.

Potęga symboliczna i problem zawierania

Niech m bedzie liczbą naturalną i niech $P_1, \ldots, P_k$ będzie zbiorem punktów. Zbiór wszystkich wielomianów znikających w każdym z punktów $P_1, \ldots, P_k$ do rzędu m tworzy ideał, który oznaczamy $I^{(m)}$ i nazywamy m-tą potęgą symboliczną ideału $I = I(P_1) \cap \ldots \cap I(P_k)$.
Mamy

$$I^{(m)} = I(P_1)^m \cap \ldots \cap I(P_k)^m.$$

Potęga symboliczna i problem zawierania

Niech m bedzie liczbą naturalną i niech $P_1, \ldots, P_k$ będzie zbiorem punktów. Zbiór wszystkich wielomianów znikających w każdym z punktów $P_1, \ldots, P_k$ do rzędu m tworzy ideał, który oznaczamy $I^{(m)}$ i nazywamy m-tą potęgą symboliczną ideału $I = I(P_1) \cap \ldots \cap I(P_k)$.
Mamy

$$I^{(m)} = I(P_1)^m \cap \ldots \cap I(P_k)^m.$$

Problem

Dla ideałów I punktów na płaszczyźnie rzutowej wyznaczyć wszystkie m i r takie, że

$$I^{(m)} \subset I^r.$$

Twierdzenie (Ein-Lazarsfeld-Smith; Hochster-Huneke, 2000)

Zawieranie

$$I^{(m)} \subset I^r$$

zachodzi dla wszystkich

$$m \geqslant 2r.$$

Twierdzenie (Ein-Lazarsfeld-Smith; Hochster-Huneke, 2000)

Zawieranie

$$I^{(m)} \subset I^r$$

zachodzi dla wszystkich

$$m \geqslant 2r.$$

Uwaga

Dla r=1 mamy z twierdzenia $I^{(2)} \subset I^1 = I$.
Ale również $I^{(1)} \subset I$ *(bo* $I^{(1)} = I$*).*

Twierdzenie (Ein-Lazarsfeld-Smith; Hochster-Huneke, 2000)

Zawieranie

$$I^{(m)} \subset I^r$$

zachodzi dla wszystkich

$$m \geqslant 2r.$$

Uwaga

Dla r=1 mamy z twierdzenia $I^{(2)} \subset I^1 = I$.
Ale również $I^{(1)} \subset I$ *(bo* $I^{(1)} = I$*).*

Pytanie (Huneke 2000)

Dla r=2 mamy z twierdzenia $I^{(4)} \subset I^2$.
Czy zachodzi zawieranie

$$I^{(3)} \subset I^2?$$

Twierdzenie (Dumnicki, Szemberg, Tutaj - Gasińska, 2013)

Niech I będzie ideałem punktów przecięcia w konfiguracji dualnej do konfiguracji Hessego.

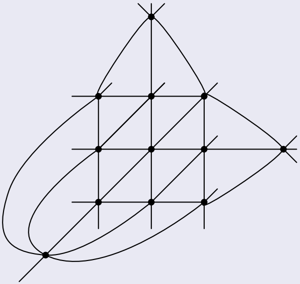

Wtedy $I^{(3)} \not\subseteq I^2$.

Dalsze pytania

Pytanie

Czy istnieją inne przykłady niezawierania ?

Dalsze pytania

Pytanie

Czy istnieją inne przykłady niezawierania ?

Pytanie

Czy istnieją przykłady niezawierania nad innymi (niż $\mathbb{C}$) ciałami ?

Kontrprzykład nad $\mathbb{R}$

Twierdzenie

Niech I będzie ideałem 19 punktów, przez które przechodzą po 3 proste w konfiguracji Böröczky'ego B_{12}.

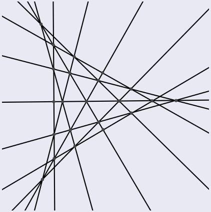

Wówczas $I^{(3)} \not\subseteq I^2$.

Czapliński et al. *A counterexample to the containment $I^{(3)} \subseteq I^2$ over the reals.* Advances in Geometry vol. 16(1): 77 - 82 (2016).

Przykład niezawierania nad $\mathbb{Q}$

W oparciu o konfigurację Böröczky'ego dwunastu prostych można skonstruować wymierny przykład niezawierania

$$I^{(3)} \not\subseteq I^2.$$

Głównym narzędziem wykorzystanym w dowodzie jest tzw. przestrzeń parametrów konfiguracji.

M. Lampa-Baczyńska & J. Szpond: *From Pappus Theorem to parameter spaces of some extremal line point configurations and applications.* Geom Dedicata 188: 103 - 121 (2017).

Uogólnienia

J. Bokowski & P. Pokora, On the Sylvester-Gallai and the orchard problem for pseudoline arrangements. Periodica Math. Hungarica.

Pytanie

Czy istnieje nieizomorficzna z konfiguracją B_{12} konfiguracja 12 prostych z 19 punktami potrójnymi i 9 punktami podwójnymi?

Pytanie

Czy istnieje nieizomorficzna z konfiguracją B_{12} konfiguracja 12 prostych z 19 punktami potrójnymi i 9 punktami podwójnymi?

Problem ten jest czysto kombinatoryczny, sprowadza się do zbadania wektorowych matroidów rangi 3 składających się z 12 wektorów spełniających pewne dodatkowe założenia.

Pytanie

Czy istnieje nieizomorficzna z konfiguracją B_{12} konfiguracja 12 prostych z 19 punktami potrójnymi i 9 punktami podwójnymi?

Problem ten jest czysto kombinatoryczny, sprowadza się do zbadania wektorowych matroidów rangi 3 składających się z 12 wektorów spełniających pewne dodatkowe założenia.

Realizowalne wektorowe matroidy rangi 3 mają piękną interpretację geometryczną, tj. zadają konfigurację pseudoprostych w rzeczywistej płaszczyźnie rzutowej.

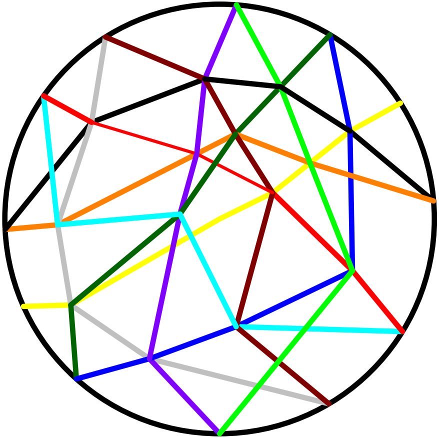

Konfiguracja 12 pseudoprostych posiadająca 19 punktów potrójnych i 9 punktów podwójnych.

Twierdzenie

Istnieje dokładnie 13 parami nieizomorficznych konfiguracji 12 pseudoprostych posiadających 19 punktów potrójnych i 9 punktów podwójnych. Dokładnie 3 z wymienionych 13 można zrealizować jako rzeczywiste konfiguracje prostych, jedna z tych konfiguracji to przykład Böröczky'ego.

Twierdzenie

Niech $\mathcal{A}$ będzie konfiguracją prostych zawierającą jedynie podwójne oraz potrójne punkty przecięć. Wówczas jeśli $\mathcal{A}$ jest konfiguracją wolną, to $3 \leqslant |\mathcal{A}| \leqslant 9$.

Wniosek

Za wyjątkiem $n = 4, 5, 6$*, konfiguracje Böröczky'ego* n *prostych nie są konfiguracjami wolnymi.*

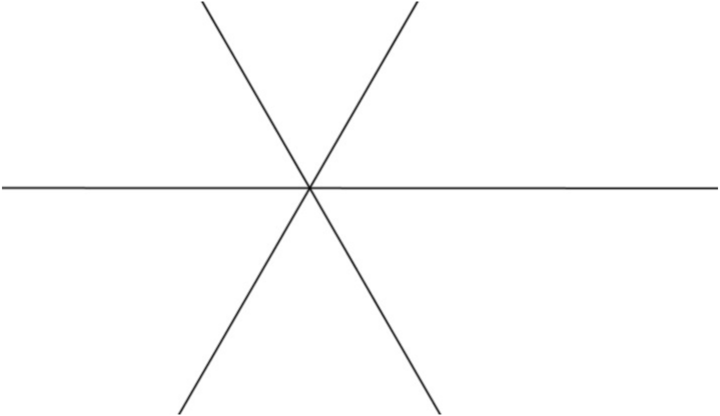

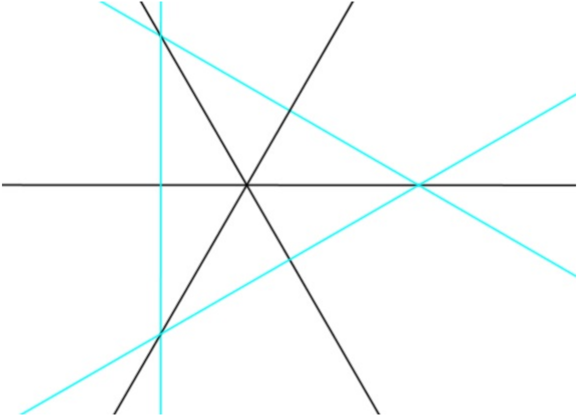

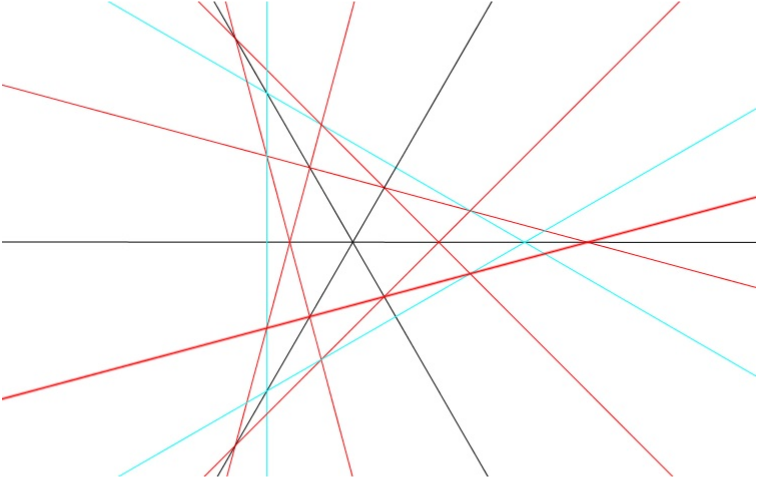

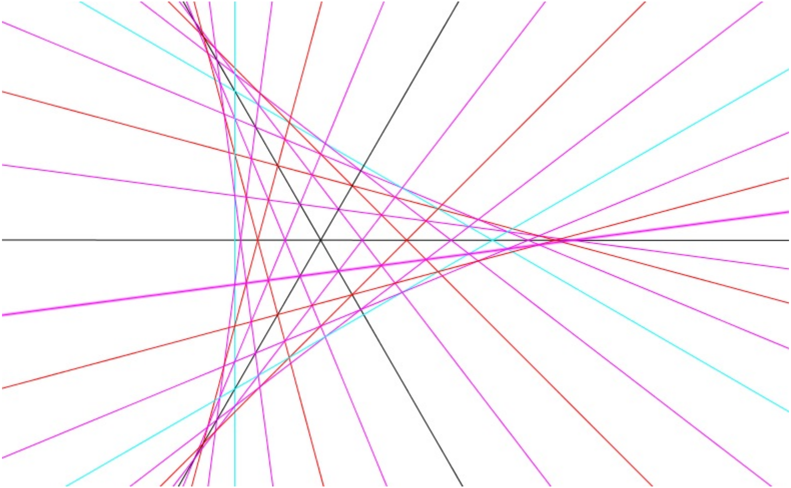

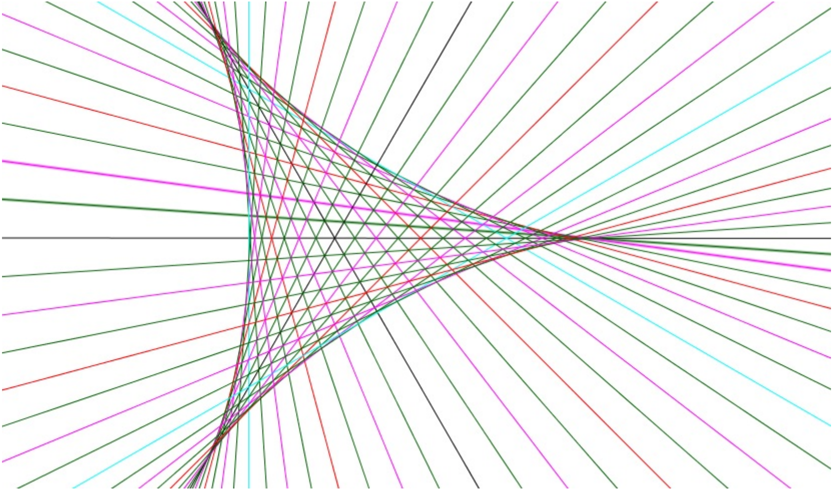

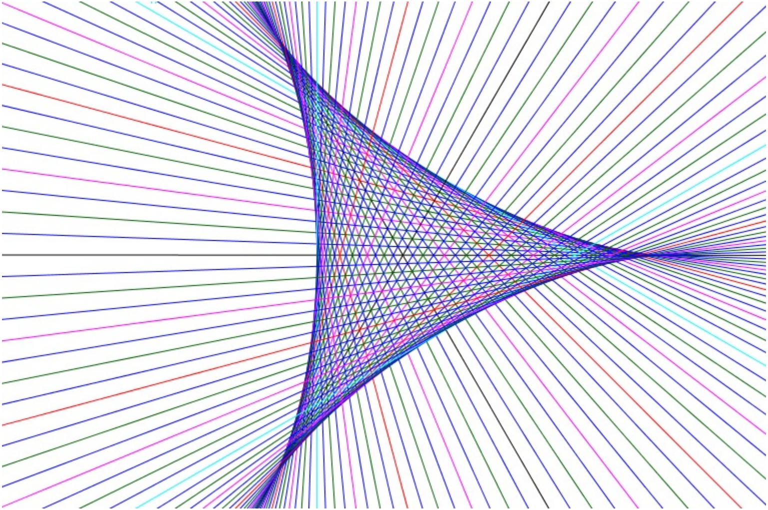

Dziękuję za uwagę !!